

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 225/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmirá Mamojku v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Branislavom Granecom, Kováčska 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 154/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 154/2003 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 154/2003 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 481,59 € (slovom štyristoosemdesiatjeden eur a päťdesiatdeväť centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Mgr. Branislava Graneca, Kováčska 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 225/2018-14 z 13. júna 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalobkyňa“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 154/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Košiciach, bola sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietnutá.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«U odporcu v 1. rade je pod sp. zn. 16C 154/2003 vedené konanie o zaplatenie 304.858,- Sk s príslušenstvom (10.119,43 € s príslušenstvom), v ktorom sťažovateľka

vystupuje ako žalobkyňa. Sťažovateľka podala u odporcu v 1. rade žalobu ešte dňa 22.05.2003, tzn. pred takmer pätnástimi rokmi. Sťažovateľka sa v konaní domáhala, aby odporca v 1. rade zaviazal žalovaného v 1. rade, [REDACTED], [REDACTED] a žalovanú v 2. rade, [REDACTED], bytom [REDACTED] na zaplatenie sumy 304.858,- Sk s príslušenstvom, titulom Zmluvy o pôžičke zo dňa 15.05.2000.

2. Odporca v 1. rade platobným rozkazom, sp. zn. 16C 154/2003 zo dňa 08.01.2004 zaviazal žalovaných, aby do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatili sťažovateľke spoločne a nerozdielne sumu 304.858,- Sk so 17,6 % úrokom od 15.05.2000 do zaplatenia a trovy konania v sume 18.154,- Sk na účet právnej zástupkyne sťažovateľky.

3. Voči platobnému rozkazu podala žalovaná v 2. rade odpor.

4. Napriek tomu, že opodstatnenosť svojho nároku sťažovateľka v konaní dostatočne preukázala - sťažovateľka na základe zmluvy o pôžičke zo dňa 15.05.2000, poskytla žalovanému v 1. rade v dobrej viere a s úmyslom pomôcť mu, pôžičku vo výške 314.858,- Sk, pričom žalovaný v 1. rade počas konania časť pohľadávky sťažovateľky dokonca uhradil - vec nebola ani po takmer pätnástich rokoch právoplatne skončená.

5. V súvislosti s ústavnou sťažnosťou, sťažovateľka udelila právnenému zástupcovi, Mgr. Branislavovi Grancovi, advokátovi plnomocenstvo na nahliadnutie do súdneho spisu vedeného u odporcu v 1. rade dňa 24.10.2017. Na nahliadnutie do spisu sa advokát pokúšal objednať opakovane telefonicky, no na informačnej kancelárii odporcu v 1. rade mu bolo oznamované, že „spis nie je k dispozícii nakoľko veci bola prerozdelená.“ Keďže opakované telefonické pokusy o nahliadnutie do spisu boli bezvýsledné, advokát sa na odporcu v 1. rade obrátil aj písomne, Žiadosťou o nahliadnutie zo dňa 08.11.2017, na čo mu bolo informačnou kanceláriou odporcu v 1. rade oznámené, že spis už k dispozícii je. Po nahliadnutí do neho advokát zistil, že vec mala byť rozhodnutá rozsudkom odporcu v 1. rade, sp. zn. 16C 154/2003-279 zo dňa 29.02.2016 (ďalej aj „rozsudok“), pričom rozsudok bol stranám sporu expedovaný až po takmer 2 rokoch od jeho vyhlásenia, a to na základe pokynu zo dňa 16.11.2017 (čl. 287 súdneho spisu). K udeleniu pokynu na doručenie rozsudku tak došlo až v čase, kedy sa sťažovateľkin advokát začal opakovane neúspešne domáhať, aby mu bolo umožnené do spisu nahliadnuť.

6. Tento postup odporcu v 1. rade nie je možné hodnotiť inak, ako snahu narýchlo „vec formálne ukončiť“ a zabrániť tak sťažovateľke v podaní tejto ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka verí, že postup odporcu, ktorý vo veci 13 rokov meritórne nerozhodol, následne 2 roky nebol schopný zaslať stranám sporu vyhlásený rozsudok, pričom vecou začal zaoberať až potom, ako bolo zrejmé, že sťažovateľka má záujem domáhať sa svojich práv prostredníctvom tejto sťažnosti, neujde pozornosti Ústavného súdu SR.»

Ďalej sťažovateľka uvádza: «V súvislosti s „narýchlo“ doručovaným rozsudkom a momentálne prebiehajúcim odvolacím konaním u odporcu v 2. rade sťažovateľka poukazuje na to, že pre potreby určenia, či došlo k zbytočným prietahom, je zohľadňujúc judikatúru ESĽP (rozsudok vo veci Kiš v. Slovenská republika z 13. 10. 2009 o sťažnosti vedenej pod č. 3673/05; rozsudok vo veci Gajdoš v. Slovenská republika z 26. 6. 2009 o sťažnosti vedenej pod č. 19304/04; rozsudok Frigo vs. Slovenská republika z 8. 10. 2013 o sťažnosti vedenej pod č. 16111/11) a vlastnú rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR (napr. III. ÚS 43/2015, I. ÚS123/2015, I. ÚS 170/2017), potrebné na konanie nazerať ako na jeden celok.

9. Podľa názoru sťažovateľky by bolo nespravodlivé, ak by sťažnosť mala byť odmietnutá len preto, že odporca v 1. rade vec po takmer 15 rokoch medzičasom narýchlo „u seba ukončil“ doručením 2 roky v súdnom spise založeného rozsudku napriek tomu, že podaním odvolania sťažovateľky zo dňa 18.12.2017 vec aj naďalej nie je právoplatne skončená. Keďže v dôsledku suspenzívneho účinku odvolania rozsudok nie je právoplatný, vec by mala byť prejednaná u odporcu v 2. rade. Sťažovateľka sa tak dňa 07.02.2018 pre potreby správnej identifikácie odvolacieho konania, telefonicky informovala na informačnej kancelárii odporcu v 2. rade ohľadom pridelenej spisovej značky. Z vyjadrenia informačnej kancelárie odporcu v 2. rade a následne aj informačnej kancelárie odporcu v 1. rade vyplynulo, že súdny spis do dnešného dňa nebol odporcom v 1. rade postúpený odporcovi v 2. rade na konanie a rozhodnutie o opravnom prostriedku. Z uvedeného sa dá usúdiť, že zbytočné prietahy v tejto takmer 15 ročnej neprávoplatne neskončenej veci pokračujú u odporcu v 1. rade aj naďalej.»

3. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň sa domáha, aby prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a aby jej priznal finančné zadosťučinenie v sume 14 000 € a úhradu trov konania.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/242/18 (doručeným ústavnému súdu 7. mája 2018), v ktorom okrem iného uviedol: „Z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov v konaní sp. zn. 16C/154/2003 bolo zistené, že súd od začatia konania konal priebežne, až do obdobia kedy bol priebežne zisťovaný stav konania sp.zn. 14C/55/2004 a to od novembra 2005 až do novembra 2006 a následne až v januári 2007 boli ďalej vykonávané úkony. Ďalšiu nečinnosť súd zistil od októbra 2007, kedy žalobkyňa upravila žalobný petit až do marca 2010, kedy súd v tomto období doručoval výzvy právnym zástupkyňiam žalobkyne a žalovanej v 2. rade. Nečinnosť súdu bola zistená aj v období od septembra 2012 až do decembra 2015 kedy súd rozhodol uznesením o zastavení konania proti žalovanej v 2. rade a o pripustení zmeny žaloby.

Tak, ako sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, rozsudok, ktorý bol vyhlásený dňa 29.2.2016 bol expedovaný 16.11.2017.

Zároveň podotýkam, že v priebehu konania spis bol na základe skutočností, že zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] sa vzdala výkonu funkcie sudcu ku dňu 1.10.2017 pridelený sudkyňi tunajšieho súdu [REDAKOVANÉ] dňa 9.10.2017, ktorá v tomto konaní začala priebežne konať.

Postup súdu v tomto konaní bol často sťažený aj ospravedliteľnými neúčastami na pojednávaniach, resp. informatívnych výsluchov žalobkyne ako aj jej právnej zástupkyne. V priebehu konania súd viac krát musel vyzývať - urgovať žalobkyňu na vyjadrenie sa k skutočnostiam v konaní, resp. o predloženie listinných dôkazov.

V tejto súvislosti si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že ústavný súd už viackrát rozhodol (I. ÚS 613/2014, IV. ÚS 153/03, 1. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil možnosť podať sťažnosť na prietahy v súdnom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (uznesenie ÚS SR č. L ÚS 96/2015-9).

Ústavný súd SR vo svojej judikatúre z ostatného obdobia (napr. uznesenie II. ÚS 783/2016-12 zo dňa 27.10.2016) aj vzhľadom na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá, ale len v prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu je už primá facie zjavne neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012), čo mám však za to, že uvedené v konkrétnych okolnostiach o veci sťažovateľa vzhľadom na vyššie uvedený priebeh konania, nemožno bez ďalšieho tvrdiť.

Vzhľadom na uvedené mám za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľky nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo. “

5. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľka stanovisko zaujala podaním doručeným ústavnému súdu 10. augusta 2018, v ktorom okrem iného uviedla:

«Z vyjadrenia odporcu je zrejmé, že vo veci vedenej pod sp. zn. 16C/154/2003 o zaplatenie 304.858,- Sk (10.119,43 €), v ktorej sťažovateľka vystupuje ako žalobkyňa bolo v priebehu pätnástich rokov trvania súdneho sporu niekoľko období nečinnosti odporcu. Odporca vo svojom vyjadrení priznáva nasledovné obdobia nečinnosti:

- obdobie od novembra 2005 do novembra 2006, kedy v januári 2007 boli vykonané prvé úkony

- obdobie od októbra 2007 do marca 2010,

- obdobie od septembra 2012 do decembra 2015.

4. Vo vyjadrení odporcu však absentuje zmienka o období od 29.02.2016 do 16.11.2017, t.j. obdobie 21 mesiacov od vyhlásenia rozsudku sp. zn. 16C/154/2003-279 zo dňa 29.02.2016 (ďalej len „rozsudok“) do jeho skutočného vyexpedovania stranám sporu. V zmysle ust. § 223 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku: „Rozsudok sa vyhotoví a odošle do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, ak predseda súdu zo závažných dôvodov nerozhodne inak.“ Odporca v tejto súvislosti len konštatuje, že: „Tak, ako sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, rozsudok, ktorý bol vyhlásený dňa 29.02.2016 bol expedovaný dňa 16.11.2017.“ Predmetné obdobie však odporca do zoznamu svojej nečinnosti nezahrňa napriek tomu, že takmer dvojročné „pozabudnutie“ odporcu vypracovať písomné vyhotovenie rozsudku a následne ho expedovať stranám sporu je v spojení s ďalšími obdobiami nečinnosti odporcu priam flagrantným porušením sťažovateľkou označených základných práv.

5. Odporca ďalej konštatuje, že zákonná sudkyňa [REDACTED] sa ku dňu 01.10.2017 vzdala výkonu funkcie sudcu a vec bola pridelená dňa 09.10.2017 novej sudkyňi. Sťažovateľke však nie je zrejmé, aký vplyv mala mať táto výmena zákonnej sudkyne na doručovanie rozsudku v zákonom stanovenej lehote, keď v rozhodnom čase bola pôvodná zákonná sudkyňa stále vo výkone funkcie. Sťažovateľka takúto situáciu považuje za neprípustnú a v právnom štáte neakceptovateľnú.

6. Názor odporcu, podľa ktorého mala sťažovateľka v predmetnej veci pred podaním sťažnosti Ústavnému súdu SR využiť najprv prostriedok nápravy podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov na orgáne štátnej správy dotknutého súdu, a to s poukazom na okolnosti prípadu, považuje sťažovateľka za nesprávny a ničím nepodložený. Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že Ústavný súd SR posudzuje zbytočné prietahy v konaní ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane jeho významu pre strany sporu. Dĺžku konania 13 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci a následné takmer 2 ročné doručovanie (zrejme po celú dobu nevyhotoveného) rozsudku, možno považovať za nezlučiteľnú s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do takej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 66/03).

7. Zo sťažnosti sťažovateľky a vyjadrenia odporcu je teda zrejmé, že odporca v konaní postupoval nesústredene a neefektívne. Je síce pravdou, že odporca vo veci meritórne rozhodol, avšak stalo sa tak po 13tich rokoch od začatia súdneho sporu, pričom samotná sťažovateľka o tomto rozhodnutí nadobudla vedomosť až po bezprecedentných 21 mesiacoch od jeho vyhlásenia.

8. Pre sťažovateľku je nemysliteľné, že sa v danej situácii takmer po 15 rokoch od začatia súdneho sporu nevie domôcť vrátenia svojich finančných prostriedkov. Sťažovateľka sa vzhľadom na svoj vek obáva, či sa právoplatného súdneho rozhodnutia vôbec dožije.»

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

7. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu z 3. mája 2018 k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania, z ktorého vo vzťahu k predmetu sťažnosti boli relevantné tieto:

„Konanie vedené pod sp. zn. 16C/154/2003 bolo začaté dňa 22.5.2003 a pridelené na rozhodnutie sudkyňi tunajšieho súdu [REDAKOVANÉ]. Predmetom konania je zaplatenie sumy 304.858,- Sk (10.119,43 eur) s príslušenstvom.

20.10.2003 - uznesenie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyňi sčasti,

19.12.2003 - uznesenie o čiastočnom zastavení konania; platobný rozkaz,

13.2.2004 - uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor; zaslanie odporu na vyjadrenie žalobkyňi,

23.9.2004 - pojednávanie, odročené na 4.11.2004 za účelom doplnenia žaloby žalobkyňou, doplnenia - predloženia príslušných dokladov žalovaným,

1.10.2004 - podanie žalobkyne - čiastočne späťvzatie žaloby, žiadosť o rozšírenie žaloby,

4.11.2004 - pojednávanie, odročené na neurčito za účelom predloženia zmluvy o postúpení pohľadávky žalobkyňou,

27.12.2004 - výzva na upresnenie späťvzatia žaloby zo dňa 16.12.2004,

1.2.2005 - urgencia výzvy zo dňa 27.12.2004 adresovaná právnej zástupkyňi žalobkyne,

28.11.2005 - referát sudkyne, spis uložený na lehotu jedného mesiaca, zisťovaný stav konania vo veci 14C/55/2004, pripojenie spisu 13C/174/2003,

4.1.2006, 24.1.2006, 29.3.2006, 30.5.2006, 12.9.2006, 13.11.2006 - úradný záznam, zisťovaný stav konania vo veci sp.zn. 14C/55/2004,

31.5.2007 - pojednávanie odročené na 10.8.2007,

10.8.2007 - pojednávanie, odročené na 18.10.2007 pre neúčast' účastníkov konania,

18.10.2007 - pojednávanie, odročené na neurčito, za účelom rozhodnutia o späťvzatí žaloby proti žalovanej v 2. rade,

23.10.2007 - podanie žalobkyne - úprava žalobného petitu,

2.11.2010 - vytýčený informatívny výsluch na 23.11.2010,

23.11.2010 - zápisnica z informatívneho výsluchu,

27.6.2011 - vytýčený informatívny výsluch na 11.7.2011,

11.7.2011 - zápisnica o výsluchu,

19.8.2011 - vytýčený informatívny výsluch na 21.9.2011,

21.9.2011 - úradný záznam o neúčasti právnej zástupkyňi žalobkyne; vytýčený nový termín informatívneho výsluchu na 13.10.2011,

13.10.2011 - zápisnica o výsluchu,

21.2.2012 - vytýčený termín výsluchu na 12.3.2012,

12.3.2012 - zápisnica o výsluchu,

27.6.2012 - preročenie výsluchu zo 6.7.2012 na 25.9.2012,

25.9.2012 - zápisnica o výsluchu,

17.12.2015 - uznesenie o zastavení konania proti žalovanej v 2. rade; pripustenie zmeny žaloby,

14.1.2016 - vytýčený termín pojednávania na 16.2.2016,

16.2.2016 - pojednávanie, odročené na 29.2.2016 za účelom vyhlásenia rozsudku,
29.2.2016 - vyhlásený rozsudok,

5.10.2017 - spis prerozdelený náhodným výberom z dôvodu, že [REDACTED]
[REDACTED] sa vzdala výkonu funkcie sudcu,

9.10.2017 - spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi tunajšieho
súdu [REDACTED],

16.1.2018 - uznesenie o vyrúbem' súdneho poplatku za podané odvolanie spolu
s oznámením o zmene sudkyne doručované žalovanému; odvolanie žalovaného doručované
na vyjadrenie žalobkyni,

20.3.2018 - uznesenie o priznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov
žalobkyni; doručované vzájomné vyjadrenia stranám sporu. “

8. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že predmetný súdny spis okresného súdu
bol spolu s odvolaním predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach 23. mája
2018. Obsah zapožičaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 154/2003 potvrdzuje
úkony uvedené v jeho vyjadrení z 3. mája 2018, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb
alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,
alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú
Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec
prerokovala bez zbytočných prietáhov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola
spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom
zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

13. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky je garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe [v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] a zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

19. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP

o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

20. Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

21. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory o uplatnenie pohľadávok na základe zmluvy o pôžičke tvoria súčasť bežnej sporovej agendy všeobecných súdov a o takýto prípad ide aj v predmetnej veci. Ústavný súd poznamenáva, že napadnuté konanie nie je právne zložitá, a ďalej konštatuje, že vzhľadom na okolnosti veci pripúšťa určitý stupeň skutkovej zložitosti veci, čím však nie je možné okresný súd zbaviť zodpovednosti za priebeh napadnutého konania v súvislosti s posudzovaním existencie zbytočných prietáhov.

22. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietáhom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd nezistil na strane sťažovateľky také skutočnosti, ktoré by zásadným spôsobom ovplyvnili dĺžku napadnutého konania.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (takmer 15 rokov od jeho začatia) ústavný súd v okolnostiach danej veci považuje z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú, a preto nebolo ani potrebné osobitne vymedzovať obdobia nečinnosti

ani hodnotiť jednotlivé procesné úkony. Samotná predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti poukázala na konkrétne obdobia nečinnosti v rozsahu takmer 7 rokov. Ústavný súd poukazuje na to, že považuje za úplne neprijateľné a neakceptovateľné, že okresný súd od vyhlásenia rozsudku v merite veci (29. február 2016) jeho písomné vyhotovenie expedoval účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom až 16. novembra 2017, teda po 1 roku a viac ako 8 mesiacoch.

24. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mu v záujme zavŕšenia ochrany označených práv, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza.

IV.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 14 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, poukazujúc okrem iného na právnu neistotu vyvolanú neefektívnym postupom a nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 16 C 154/2003 berúc do úvahy konkrétne okolnosti veci ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátom Mgr. Branislavom Granecom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvom úkone (prevzatie a príprava zastúpenia) z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €, a pri druhom a treťom úkone (podanie sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €.

33. Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za tri úkony právnej služby vrátane režijného paušálu vykonané v roku 2017 a v roku 2018 v sume 481,59 €

nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje jej. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnym zástupcom.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky advokáta Mgr. Branislava Graneca, Kováčska 28, Košice, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2018